

Belangen van cliënten behartigen
bij de Wet zorg en dwang

De cliëntenraad en de Wet zorg en dwang

A group of four people, three men and one woman, are gathered around a table, looking at a document together. They appear to be in a professional or collaborative setting. The image is overlaid with a light blue tint and is framed by a teal curved border at the top and bottom.

De Wet zorg en dwang is een nieuwe wet.
De wet regelt de rechten van mensen wanneer zij
onvrijwillige zorg ontvangen. De cliëntenraad kan deze
rechten helpen bewaken. Deze brochure geeft
informatie over deze taak.

De cliëntenraad en de Wet zorg en dwang

De Wet zorg en dwang is een nieuwe wet. De wet regelt de rechten van mensen wanneer zij onvrijwillige zorg ontvangen. De cliëntenraad kan deze rechten helpen bewaken. Deze brochure geeft informatie over deze taak.

De brochure geeft antwoord op twee vragen:

- Wat is de Wet zorg en dwang?
- Wat kan de cliëntenraad doen bij deze wet?

Wat is de Wet zorg en dwang?

De Wet zorg en dwang (Wzd) regelt de rechten van mensen die onvrijwillige zorg ontvangen. Het gaat om zorg die de cliënt niet wil. Kleine en grote dingen, van een rolstoel op de rem tot opgesloten worden. In de wet heet dit onvrijwillige zorg.

De Wet zorg en dwang gaat op 1 januari 2020 in. De wet geldt op alle plekken waar onvrijwillige zorg nodig is, zoals in woonvormen, bij dagbesteding, in ziekenhuizen en bij zorg thuis.

De Wzd geldt voor:

- Mensen met een verstandelijke beperking;
- Mensen met een psychogeriatrische aandoening zoals dementie.

Een cliënt krijgt de zorg die is afgesproken in het zorgplan. Is de cliënt of zijn vertegenwoordiger het echt niet eens met delen van deze zorg? Dan gaan ze samen op zoek naar een oplossing. Als dat niet lukt, moet de zorgverlener eerst het stappenplan doorlopen voor onvrijwillige zorg. Onvrijwillige zorg mag alleen gegeven worden als die zorg nodig is om ernstig nadeel voor de cliënt of voor anderen te voorkomen en als er echt geen andere oplossing is. Dan wordt de vrijheid van de cliënt beperkt zonder zijn toestemming. Als er geen alternatieven zijn voor vrijwillige zorg, kan onvrijwillige zorg een laatste mogelijkheid zijn.

Voorbeelden van onvrijwillige zorg zijn:

Medicijnen moeten innemen, het gebruik van bedhekken tegen de wil van de cliënt en niet naar buiten mogen, geen bezoek mogen ontvangen en je telefoon moeten inleveren op bepaalde tijden.

In de wet staat dat er een cliëntenvertrouwenspersoon is die ondersteuning biedt aan cliënten en vertegenwoordigers die het niet eens zijn met de onvrijwillige zorg. De cliëntenvertrouwenspersoon is onafhankelijk van de zorgaanbieder.

De Wzd regelt ook de onvrijwillige opname in een zorginstelling wanneer mensen daar zelf niet over kunnen beslissen. Of als zij zelf weigeren, terwijl een opname wel noodzakelijk is.

Wat kan de cliëntenraad doen bij de Wet zorg en dwang?

De rechten van de cliëntenraad staan in de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz). De raad heeft een aantal rechten bij de Wet zorg en dwang. De rechten uit de wet bepalen wat de zorgaanbieder moet doen en wat de cliëntenraad kan vragen.

Op de volgende pagina's staat een aantal onderwerpen waarover de cliëntenraad vragen kan stellen en adviezen kan geven.

Visie

De cliëntenraad kan praten over de eigen visie op onvrijwillige zorg. Hoe kijkt de raad naar de vrijheid en veiligheid van cliënten? Wanneer zijn risico's te accepteren? De visie van de raad op onvrijwillige zorg vormt de basis voor de adviezen.

Informatie

De cliëntenraad kan de zorgaanbieder vragen om informatie over de Wet zorg en dwang. Bijvoorbeeld over plannen over de invoering van de wet, ervaringen van cliënten of het werk van de cliëntenvertrouwenspersoon. Dit is informatie die de raad nodig heeft voor zijn werk.

Ongevraagd advies

De zorgaanbieder moet volgens de Wet zorg en dwang veel regelen. De cliëntenraad kan bewaken of de zorgaanbieder dit goed heeft geregeld. De cliëntenraad kan vragen stellen en ongevraagd advies geven over de taken van de zorgaanbieder. De taken staan hieronder.

Zorgverleners informeren en opleiden:

- Weet elke zorgverlener wat onvrijwillige zorg is?
- Kennen zorgverleners de verschillende vormen en de alternatieven van onvrijwillige zorg?
- Weet elke zorgverlener dat er voorwaarden zijn om onvrijwillige zorg te verlenen?

Cliënten en vertegenwoordigers informeren:

- Hoe worden cliënten en vertegenwoordigers geïnformeerd over de wet?
- Weten cliënten en vertegenwoordigers wanneer zorg onvrijwillig is?
- Hoe worden cliënten en vertegenwoordigers geïnformeerd over hun rechten in de wet?
In de wet staat dat cliënten een schriftelijk overzicht van hun rechten op basis van deze wet krijgen.

Zorgen dat de cliëntenvertrouwenspersoon zijn werk kan doen:

- Weten alle cliënten en vertegenwoordigers wat de cliëntenvertrouwenspersoon doet?
- Kunnen alle cliënten en vertegenwoordigers de cliëntenvertrouwenspersoon bereiken?
- Komt de cliëntenvertrouwenspersoon regelmatig langs bij cliënten?
- Kan de cliëntenvertrouwenspersoon alle cliënten bezoeken?

Regelen wat verder volgens de wet nodig is:

- Staan de locaties geregistreerd waar onvrijwillige zorg wordt toegepast?
- Hebben alle cliënten die onvrijwillige zorg ontvangen een vertegenwoordiger?
- Worden zorgplannen zo vaak als nodig geëvalueerd?
- Hoe wordt de privacy van de cliënt gerespecteerd?
- Wat zegt het overzicht dat de zorgaanbieder maakt voor de Inspectie over onvrijwillige zorg?

Gevraagd zwaarwegend advies

De wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen gaat veranderen. Naar verwachting per 1 juli 2020. Zwaarwegend adviesrecht wordt dan instemmingsrecht.

Over een aantal onderwerpen moet de zorgaanbieder zwaarwegend advies vragen aan de cliëntenraad.

Beleidsplan over onvrijwillige zorg:

In de Wet zorg en dwang staat dat de zorgaanbieder een beleidsplan over onvrijwillige zorg moet hebben. Wat zijn alternatieven om onvrijwillige zorg te voorkomen? Hoe past de zorgverlener onvrijwillige zorg toe? Hoe bouwt de zorgverlener onvrijwillige zorg af?

De cliëntenraad heeft zwaarwegend adviesrecht over dit beleidsplan. Dit geldt ook voor regelingen voor cliënten die uit het beleidsplan voortkomen.

De huisregels:

In de Wet zorg en dwang staat dat de zorgaanbieder huisregels moet geven aan de cliënt en zijn vertegenwoordiger. In de huisregels mag alleen geregeld zijn wat nodig is voor de ordelijke gang van zaken en voor de veiligheid. De cliëntenraad heeft zwaarwegend adviesrecht over huisregels.

Het vaststellen van de klachtenregeling:

De klachtenregeling van de Wet zorg en dwang wordt gemaakt door de Wet zorg en dwang klachtencommissie. De cliëntenraad kan adviseren over de klachtenregeling van de zorginstelling. De klachtenregeling van de Wet zorg en dwang is daar onderdeel van.

Gevraagd advies

Over dit onderwerp moet de zorgaanbieder advies vragen aan de cliëntenraad.

Benoeming van de Wzd-functionaris:

De functionaris beoordeelt de zorgplannen waarin onvrijwillige zorg staat. Hij bewaakt de kwaliteit van de onvrijwillige zorg en houdt toezicht. De zorgaanbieder benoemt de Wzd-functionaris. De cliëntenraad heeft adviesrecht bij het benoemen van deze functionaris. De raad kan meedenken over het profiel, de werving en de selectie van de functionaris.

Onderzoek en beoordeling van de gegeven onvrijwillige zorg:

De zorgaanbieder maakt ieder half jaar een analyse onvrijwillige zorg. Dat is een overzicht van de onvrijwillige zorg die verleend is en een oordeel over die gegevens. De cliëntenraad heeft het recht om hier een reactie bij te schrijven. Dat moet binnen 4 weken. De zorgaanbieder stuurt de reactie van de cliëntenraad met de analyse naar de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ).

Tot slot

Om goed advies te kunnen geven, is het belangrijk dat de cliëntenraad voldoende weet over de Wet zorg en dwang. De raad kan informatiemateriaal gebruiken, een deskundige uitnodigen of een cursus volgen om zich verder in de Wet zorg en dwang te verdiepen.

Meer informatie over de Wet zorg en dwang en over de functie van cliëntenvertrouwenspersoon is te vinden op www.dwangindezorg.nl

Deze brochure is ontwikkeld door Raad op Maat in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport en met medewerking van Alzheimer Nederland, BeVeZo, KansPlus, LFB, LOC, LSR en Zorgbelang.

Raad op Maat

Stichting Raad op Maat
Oosthaven 15-16 | 2801 PC Gouda

0182 684546

info@raadopmaat.org | www.raadopmaat.org